

Визнання правочинів недійсними: основи теорії та судова практика. Посібник для суддів

Метою посібника є висвітлення існуючих проблем судової практики у сфері недійсності правочинів та напрацьованих шляхів їх вирішення (насамперед, викладених у рішеннях судів касаційної інстанції) або ж пропонування свого варіанту вирішення проблеми.

Розглядаються загальні питання підстав та наслідків недійсності правочинів, співвідношення способів захисту, які можуть бути застосовані судом у відповідних випадках, а також процесуальні і інші особливості розгляду окремих категорій справ у цій сфері.

Посібник стане корисним джерелом знань як для суддів, так і для інших юристів-практиків та науковців, які цікавляться питаннями недійсності правочинів.

НИЖНИЙ А. В., ХОДАКІВСЬКИЙ М. П., ЮРОВСЬКА Г. В.

ВИЗНАННЯ ПРАВОЧИНІВ НЕДІЙСНИМИ: основи теорії та судова практика

Посібник для суддів

Під редакцією А. В. Нижного

ІЄ ПРАВОВА
ЄДНІСТЬ
РЕДАКЦІЯ
ЮРИДИЧНИХ
ВИДАНЬ

Київ • Алерта • 2020

*Рекомендовано до друку Науково-методичною радою
Національної школи суддів України
(Протокол №3 від 26.04.2019)*

Рецензенти:

Гудима Дмитро Анатолійович – суддя Великої Палати Верховного Суду, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри теорії та філософії права юридичного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка;

Шукліна Наталія Георгіївна – проректор Національної школи суддів України, кандидат юридичних наук, професор, заслужений юрист України.

Колектив авторів:

Нижний Андрій Валерійович – суддя Ленінського районного суду м. Дніпропетровська, кандидат юридичних наук, член Комісії з питань правової реформи при Президентові України;

Ходаківський Максим Петрович – суддя Жовтневого районного суду м. Дніпропетровська;

Юровська Галина Валентинівна – заступник начальника відділу підготовки викладачів (тренерів) Національної школи суддів України, суддя Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ у відставці, кандидат юридичних наук, заслужений юрист України.

Нижний А. В., Ходаківський М. П., Юровська Г. В.

Н60 Визнання правочинів недійсними: основи теорії та судова практика. Посібник для суддів. / А. В. Нижний, М. П. Ходаківський, Г. В. Юровська. / Під редакцією А. В. Нижного. Київ: Алерта, 2020. 234 с.

ISBN 978-617-566-590-9

Метою посібника є висвітлення існуючих проблем судової практики у сфері недійсності правочинів та напрацьованих шляхів їх вирішення (насамперед, викладених у рішеннях судів касаційної інстанції) або ж пропонування свого варіанту вирішення проблеми.

Розглядаються загальні питання підстав та наслідків недійсності правочинів, співвідношення способів захисту, які можуть бути застосовані судом у відповідних випадках, а також процесуальні і інші особливості розгляду окремих категорій справ у цій сфері.

Посібник стане корисним джерелом знань як для суддів, так і для інших юристів-практиків та науковців, які цікавляться питаннями недійсності правочинів.

УДК 347.4:347.9](07)

ЗМІСТ

Передмова	6
Розділ 1. Загальна характеристика правочинів	8
<i>Поняття «правочин». Види правочинів. Поняття «договір».</i>	
<i>Момент вчинення правочину. Вимоги до правочину («умови дійсності»).</i>	
Розділ 2. Поняття, види та наслідки недійсності правочину	19
2.1. Наслідки недотримання вимог до правочину	19
<i>Недійсність правочину. Заборона посилається на свідчення свідків. Застосування законодавства щодо правочину, який сторони насправді вчинили.</i>	
2.2. Поняття «недійсний правочин». Види недійсних правочинів	22
<i>Поняття «недійсний правочин». Суміжні поняття: «неукладеність», «нечинність» та «розірвання» договору.</i>	
<i>Види недійсних правочинів. Види позовних вимог, пов'язаних з недійсністю правочину.</i>	
2.3. Наслідки недійсності правочину.	38
<i>Загальна характеристика наслідків недійсності правочину.</i>	
<i>Наслідки недійсності основного зобов'язання.</i>	
2.4. Розмежування реституції та зобов'язань з безпідставного збагачення (кондикції)	39
<i>Поняття та ознаки реституції. Види реституції. Кондикційні зобов'язання (безпідставне збагачення). Співвідношення реституції та кондикції. Субсидіарне застосування кондикції.</i>	
<i>Способи реституції.</i>	
2.5. Особливості застосування реституції при недійсності договорів оренди, про надання послуг чи виконання робіт	49
<i>Недоліки законодавства та шляхи їх подолання.</i>	

2.6. Інші наслідки вчинення недійсного правочину 54

Відшкодування завданої шкоди. Конфіскація.

Розділ 3. Визнання правочину дійсним як спосіб захисту порушеного права 59

3.1. «Зцілення» недійсних правочинів..... 59

Схвалення правочину уповноваженою особою. Визнання дійсними нікчемних правочинів.

3.2. Визнання дійсним нікчемного правочину, вчиненого з порушенням обов'язкової нотаріальної форми 61

Зміна правового регулювання. Критерії ухилення від нотаріального посвідчення договору. Визнання дійсним договору купівлі-продажу нерухомості та визнання права власності за набувачем. Преюдиційність рішення суду.

Розділ 4. Процесуальні особливості розгляду справ про визнання правочинів недійсними 73

Предметна та суб'єктна юрисдикція (підвідомчість). Територіальна юрисдикція (підсудність). Судовий збір та додаткові вимоги до позовної заяви. Відкриття провадження у справі. Учасники справ, пов'язаних із недійсними правочинами. Ознаки заінтересованості позивача, який не є стороною оспорюваного договору. Необхідність захисту порушеного права, свободи або інтересу як обов'язкова підстава для визнання правочину недійсним. Позовна давність та її перебіг за позовами, поданими в інтересах позивача іншою уповноваженою особою. Межі позовних вимог. Заява про визнання недійсним правочину, пов'язаного з предметом спору. Мирова угода сторін.

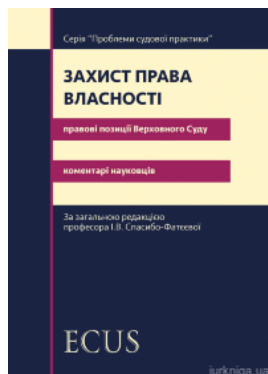
Розділ 5. Особливості розгляду окремих категорій справ щодо визнання правочинів недійсними..... 95

5.1. Визнання недійсними правочинів, пов’язаних з обігом нерухомості.....	95
<i>Загальні вимоги до правочинів з нерухомістю. Співвідношення реституції та віндикації. Обмеження застосування віндикації щодо добросовісного набувача. Вимоги про визнання права власності та щодо державної реєстрації речових прав на нерухоме майно.</i>	
5.2. Невідповідність волі та волевиявлення сторони правочину як підстава його недійсності.....	113
<i>Правочин, вчинений під впливом помилки (дарування чи довічне утримання). Правочин, вчинений під впливом обману (оскарження відмови від прийняття спадщини). Правочин, вчинений під впливом насильства, тяжкої обставини чи внаслідок зловмисної домовленості представника з іншою стороною. Фіктивні та удавані правочини.</i>	
5.3. Визнання недійсними правочинів внаслідок їх вчинення за межами дієздатності.....	142
<i>Вчинення правочинів малолітньою, неповнолітньою, обмежено дієздатною, недієздатною, «тимчасово недієздатною» особою. Вчинення правочину без згоди органу опіки і піклування. Укладення юридичною особою правочину, якого вона не мала права вчиняти. Наслідки вчинення правочину представником з перевищенням повноважень.</i>	
5.4. Визнання недійсними правочинів у сфері кредитних правовідносин	173
<i>Підстави та наслідки недійсності кредитного договору, договорів іпотеки, поруки. Застосування законодавства про захист прав споживачів до кредитних договорів. Наслідки укладення договору іпотеки без згоди іншого з подружжя. Розмежування факторингу та цесії.</i>	
Систематизований покажчик судових рішень судів касаційної інстанції, використаних у посібнику.....	208
Перелік використаних нормативних актів, судової практики та літератури.....	222

Книги, які можуть вас зацікавити

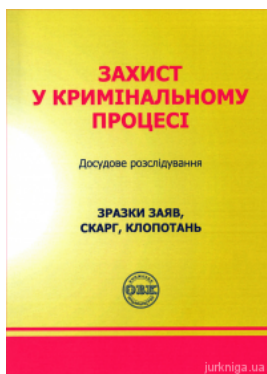
Адвокатська техніка
(підготовка до процесу
і методики
переконання)

Захист права власності.
Правові позиції
Верховного Суду:
коментарі науковців

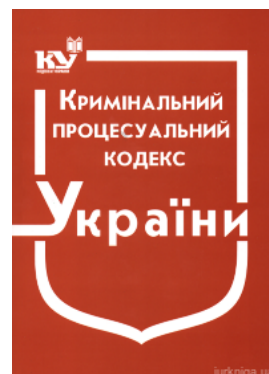
Майно подружжя.
Судові спори

Захист у
кримінальному процесі.
Досудове
розслідування: Зразки
заяв, скарг, клопотань

Цивільний
процесуальний кодекс
України

Кримінальний
процесуальний кодекс
України

Перейти до галузі права
Цивільне право та процес

Перейти на сайт →